

વેજયતે શ્રી બાળકૃષ્ણ પ્રભુઃ ॥

અથ ચતુઃશ્લોકી

અને

નવ રત્ન ગ્રંથની ટીકા.

ગાદતી પહેલી.

પ્રત ૫૦૦૦

લેખક.

શાસ્ત્રી મગનલાલ જગન્નાથ.

છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર

શ્રી બાળકૃષ્ણ સતસંગ મંડળી.

૫૬૯બાગ્દ ૪૩૨

સંવત ૧૯૬૭

મુબઈ.

ન્યોછાવર ૩ પાઈ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અ. મે. ૧૯૬૮
ગુજ. તી. કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ

૩૬૭૦

હૃ કૃષ્ણ હૃ ધાંદ્વ હૃ સખેતિ.
ગાવિંદ દામોદર માધવેતિ.

શ્રી કૃષ્ણઃશરણં મમ.

ગાવિંદ ગાવિંદ હૃરે મુરારે
ગાવિંદ ગાવિંદ મુકુંદ કૃષ્ણ
ગાવિંદ ગાવિંદ રથાંગપાણે
ગાવિંદ દામોદર માધવેતિ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાયિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૩૬૭૦

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ અથ ચતુઃશ્લોકી

વિષય પ ૨૨૯૩ : ૫૧

પ્રસ્તાવના.

નાનો સરખો અંથ હોય તો તેને પણ પ્રસ્તાવનાની જરૂર છે તેમ આ શ્રીમદ્ જગદ્-ગુરુ શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્યકૃત ચતુઃશ્લોકી અને નવ રત્ન અંથની ટીકા છપાવતાં તેમાં કંઈ પણ પ્રસ્તાવના લખવી જોઈએ.

પરમ વૈષ્ણવ સમુદ્ધ ! તમે આ નાનો અંથ વાંચી બહુજ ઊંડો વિચાર કરશોજ કારણ જેમ કોઈએ પ્રસન્ન થઈ રત્ન આર્યું હોય ને તેનાથી જેમ માણસનું દુઃખ નિવારણ થાય છે તેવી રીતે પુરુષોત્તમ વદનાવતાર શ્રીમદ્ આચાર્ય ચરણે જે જે અંથો કર્યા છે તે અમુલ્ય છે. અને તે આ લોક તેમજ પરલોક ઊભયમાં સુખ આપનાર છે. તો વલ્લભી સૃષ્ટિને એજ વિહિત કરવાનું કે આ અંથ ઘરમાં

રાખી એનો નિરંતર પાઠ કરશોજી. એજ
 છપાવવાની સાપ્તહ્યતા છે. આ ગ્રંથની ટીકા
 સત્સંગ મંડળીમાં સમજાવાય છે તે પ્રમાણે
 છે જોકે આ ગ્રંથોની ટીકાઓ લાંબાવતાં
 ઘણીજ મોટી છે. પરંતુ ભાવીક વૈષ્ણવોને
 સરળ અને સહેલી રીતે મોઢે થઈ શકે તેવા
 હેતુથી દરેક શ્લોકની ટીકા ટુંકમાં વિદિત
 કરી છે. તો દરેક વૈષ્ણવો આ ગ્રંથમાં
 લખેલા શ્લોકો ટીકા સાથે ખરાખર સમ-
 જીને પાઠ કરશે એવી અમારી વીનંતિ છે.
 મુંબાઈ તા. ૨૪-૧-૧૯૧૧

શાસ્ત્રી મગનલાલ જગન્નાથ.

॥ અથ મંગલાચરણમ્ ॥

શ્રીકૃષ્ણાય નમઃ ॥ શ્રીગોપીજનવલ્લભાય નમઃ ॥

ચિંતાસંતાનહંતારો યત્પાદાંયુજરેણુવઃ ॥

સ્ત્રીયાનાં તાન્નિઝ્યાર્યાન્પ્રણમામિ મુહુર્મુહુઃ ૧

યદનુગ્રહતો જંતુઃ સર્વદુઃખાતિગો ભવેત્ ॥

તમહં સર્વદા વંદે શ્રીમદ્વલ્લભનંદનમ્ ॥૨॥

યદુક્તં તાતચરણૈઃ શ્રીકૃષ્ણઃ શરણું મમ ॥

અત એવાસ્તિ મઽવ્યત્તમૈહિકે પારલૌકિકે ॥૩॥

મમ ચિત્તસ્ય વિશ્વાસઃ શ્રીગોપીજનવલ્લભે ॥

યદા તદા કૃતાર્યોહંશોચનીયો ન કલ્હિચિત્ ॥૪॥

ઇતિ શ્રીવિકૃલેશવિરચિતં મંગલાચરણું સમાપ્ત

॥ अथ यतुःश्लोकी टीका ॥

॥ प्रारब्धते ॥

३२

सर्वदा सर्वलायेन लजनीया ब्रह्मविपः

स्वस्यायमेव धर्मो हि नान्यः क्वापि कदाचन ॥ १ ॥

टीका-निरंतर काया, वाल्मी अने मन वडे करीने श्री
नंदराज कुंवर (श्री कृष्ण) नुं सेवन करवुं ज्येष्ठ अभादे।

પોતાનો ધર્મ છે. કોઈ પણ વખતે બીજે કશોએ ધર્મ
નથી. ॥ ૧ ॥

એવં સદા સ્મ કર્તવ્યં સ્વયમેવ કલિષ્યતિ

પ્રભુઃસર્વ સમર્થો હિ તતો નિશ્ચિંતતાં વ્રજેત ॥ ૨ ॥

૯
ડીકા-એજ પ્રમાણે અમારું નિરંતરનું કર્તવ્ય છે, ને
તે (પ્રભુ) પોતેજ કરે છે. પ્રભુ સર્વ વાતે સમર્થ છે.
માટે એ કીકરા થઈને રહેવું. ॥ ૨ ॥

યદિ શ્રીગોકુલાધીશા કૃતઃ સર્વાત્મના હૃદિ.

તતઃ કિમપરં બ્રહ્મ ભાકિન્નૃદિકૃરપિ ॥ ૩ ॥

ડીકા-ન્ને શ્રી ગોકુલાધીશ પ્રભુને, કાયા, વાણી, અને
 મન વડે કરીને હૃદયમાં ધારણુ કરો, તો લૌકિક અને
 વૈદિકમાં તેના કરતાં બીજું શું શ્રેષ્ઠ છે ? તે તમેજ કહો.

અતઃ સર્વાત્મના શશ્વદ્ ગોકુલેશ્વર પાદયોઃ

સ્મરણું ભજનં ચાપિ ન ત્યાજ્યમિતિ મે મતિઃ ॥૪॥

ડીકા-એટલા કારણથી કાયા, વાણી અને મન વડે કરીને
 શ્રી ગોકુલેશ્વર પ્રભુના ચરણ કમળનું સ્મરણુ કરો, ભજન
 કરો, તમને ઠીક લાગે તે કરો, પણ તેને (પ્રભુના ચરણો-

વૌદ્ધને) હોડશો નહિ એવી મારી (શ્રી મહા પ્રભુજીની)
બુદ્ધિ છે.

ઇતિ શ્રીમદ્ વલ્લભાચાર્ય વિરચિતા ચતુઃશ્લોકી સંપૂર્ણાઃ ॥

॥ શ્રીમદ્ ગોપિજન વલ્લભાર્પણ મસ્તુ ॥

અથ નવરત્નમું ટીકા પ્રારભ્યતે.

॥ ચિંતા કાપિ ન કાર્યો નિવૃદ્ધિતામભિઃ કદાપિ ॥

॥ ભગવાનપિ પૃષ્ઠિસ્થો ન કલિષ્યતિ ક્ષાદિકીં ચ
ગતિમ્ ॥ ૧ ॥

ટીકા-જેમણે આત્મનિવેદન (બ્રહ્મસંબંધ) કરેલું છે તેમણે કોઈ પણ વખતે કોઈ પણ વાતની ચિંતા કરવી નહીં. કારણ કે, ભગવાન પુષ્ટિ માર્ગમાં પણ રહેલા છે. તે તમારી હાકિકના જેવી (જે જીવ શરણે આન્યા નથી અને તેમની જેવી સ્થિતિ હોય તેવી) ગતિ (સ્થિતિ) નહીં કરે.

॥ નિવેદનં તુ સ્મર્ત્તવ્યં સર્વથા તાદૃશજ્ઞેનઃ ॥

સર્વેશ્વરશ્ચ સર્વોત્તમા નિજેન્દ્રિયાતઃ કલ્પિચિતિ ॥ ૨ ॥

ટીકા-નિરંતર તાદૃશી વૈષ્ણવોની સાથે નિવેદનનું (બ્રહ્મ સંબંધનો મંત્ર) સ્મરણ કરવું; પ્રભુ સર્વના ઇશ્વર છે,

સર્વના આત્મા છે, તે પોતાની હચ્છા પ્રમાણે કરશે.

સર્વેષાં પ્રભુ સંબંધો ન પ્રત્યેકમિતિ સ્થિતિઃ ॥

અતોન્ય વિનિયોગેપિ ચિંતા કા સ્વરય સોપિચેત.

॥ ૩ ॥

ટીકા-દરેકને (યાવત્ પ્રાણી માત્રને) પ્રભુની સાથે સંબંધ છે. એકને છે અને એકને નથી એમ નથી. એટલા કારણથી અન્ય વિનિયોગમાં પણ જો પોતે (પ્રભુ) હોય તો ચિંતા શી ?

અજ્ઞાનાદથવા જ્ઞાનાત્કૃતમાત્મ નિવેદનમ્ ॥

શ્રેયઃ કૃણુ સાત્કૃત પ્રાણુસ્તેષાં કા પરિદેવના ॥ ૪ ॥

ટીકા-અજ્ઞાનથી અથવા જ્ઞાનથી જેમણે આત્મ નિવેદન
(બ્રહ્મ સંબંધ) કરેલું છે તે પોતાના પ્રાણુ શ્રી કૃષ્ણને
અર્પણુ કરેલા છે તેને શી વાતની ચીંતા ? ॥ ૪ ॥

તથા નિવેદન ચિંતા ત્યાજ્યા શ્રી પુરૂષોત્તમ ॥

વિનિયોગેપિ સા ત્યાજ્યા સમર્થોહિ હૃદિઃ સ્વતઃ ॥૫॥

ટીકા-તે પ્રમાણુ નિવેદનને વિષે તથા શ્રી પુરૂષોત્તમને

વિષે ચિંતાનો ત્યાગ કરવો, (પુરૂષોત્તમ વિષયક નિવેદન-
ની ચિંતાનો ત્યાગ કરવો) વિનિયોગ (પ્રભુને અર્પણ
કરેલી વસ્તુ) માં પણ ચિંતાનો ત્યાગ કરવો. કારણ કે પ્રભુ
પોતે સમર્થ છે.

લોકે સ્વાસ્થ્યં તથા વેદ હૃદિસ્તુ ન કસ્મિન્ ॥

પ્રુષ્ટિમાર્ગસ્થિતા યસ્માત્સાક્ષિણો ભવતાખિલાઃ ॥૬॥

ટીકા-લોકમાં તથા વેદમાં પ્રભુ તમારું સ્થીરપણું નહીં
કરે. જે કારણ થકી પુણિ માર્ગમાં રહેલા છે. મારે બધા
શાક્ષીરૂપ થાઓ.

સેવાકૃતિગુરોરાજાઆદ્યનં વા હરીન્ધ્યા ॥

અતઃ સેવાપરં ચિત્તં વિદ્યાય સ્થીયતાં સુખમ ॥૭૥

દીકા-ગુરુની આજ્ઞા પ્રમાણે સેવા કરવી, તેમાં આધ
આવે તો લગવદ્દ હન્ધ્યા માનવી. એટલા કારણ થકી સેવા-
પર ચિત્ત રાખી સુખે રહેા ॥ ૭ ॥

ચિત્તેદ્રેગં વિદ્યાયાપિ હરિર્યધત્કરિષ્યતિ ॥

તથૈવ તસ્ય હીસેતિ મત્વા ચિંતાં કૃતંત્યજેત્ ॥૮॥

દીકા-ચિત્તમાં ઉદ્દેગ ધારણ કરશેા તોપણ પ્રભુ જે જે

કરશે તે પ્રમાણે તેની લીલા માનીને ચીંતાને ત્યાગ
છોડવી.

તસ્માત્સર્વોત્તમા નિત્યં શ્રીકૃષ્ણઃ શરણં ભમ ॥

વદલિદેવં સતતં સ્થેયમિત્યેવ પ્રેમતિઃ ॥ ૯ ॥

વીકા-તેટલા કરણ થકી કાયા, વાણી અને મન વડે
કરીને રોજ નિરંતર શ્રીકૃષ્ણઃ શરણં ભમ ઝોલતા રહો.
એ પ્રમાણે મારી (શ્રી મહાપ્રભુજીની) બુદ્ધિ છે.

ઇતિ શ્રીમદ્ વદલભાચાર્ય વિરચિતં નવરત્નં સંપૂર્ણમ્
॥ શ્રીમદ્ ગોપિજન વદલભાપૂર્ણમસ્તુ ॥

સંપૂર્ણાઃ

ધર્મ વિજય પ્રેસના માલેક હરજીવન લ
વાને છાપ્યું છે. ઠેક નં. ૫૭૨, પાચક
ગોડીજની ચાલ-મુખર્ષ.
